
Зайнятість та соціальна інфраструктура

Надходження збору за забруднення навколишнього природного середовища до обласного бюджету обраховано за погодженням з державною податковою адміністрацією в області і плануються у сумі 907,0 тис.грн., або на рівні фактичних надходжень за 2007 рік.

Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності обраховано державною екологічною інспекцією в області в обсязі 25,0 тис.гривень.

Робота із залучення до доходів обласного бюджету внесків частини прибутку (доходу) комунальними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями буде здійснюватися відповідно до статті 58 Закону України „Про Державний бюджет України на 2008 рік” за установленим обласною радою порядком.

Відповідно до поданого обласною радою бюджетного запиту обсяг цільового фонду обласної ради на 2008 рік становить 40,0 тис.гривень.

Бібліографія

1. Програма економічного і соціального розвитку області на 2007 рік – Луцьк, Головне управління економіки Волинської облдержадміністрації, 2007. – 40с.

2. Програма економічного і соціального розвитку області на 2008 рік – Луцьк, Головне управління економіки Волинської облдержадміністрації, 2008. – 52с.

Рецензент к.е.н. професор Гринчуцький В.І.

УДК 658:331.522.4:330.59

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

С.В.ЗАСАНСЬКА

В статті представлений авторський підхід до економічної оцінки трудового потенціалу регіону. Основними перевагами методики є: визначення вартісної оцінки максимального можливого та умовно реального трудового потенціалу;

втрачених економічних вигод від невикористаного трудового потенціалу регіону.

In the article the author offered some ways of economic evaluation of the region labour potential. The basic advantages of method are: determination of cost estimation maximal possible and simulated real labour potential; determination of lost economic values from unused region labour potential.

Ключові слова: економічна оцінка, економічні втрати, економічні вигоди, трудовий потенціал.

У науковій літературі основними підходами до економічної оцінки трудового потенціалу є витратний та результатний. В залежності від статті витрат та вигод економічний ефект у підсумку відображає різну суть. У одному випадку він може виступати, як різниця між результатами та затратами на їх здійснення, у іншому – сумою можливих витрат та втрат на проведення певних заходів, які у науковій літературі визначаються як “економічні збитки”.

Аналіз економічних праць виявив, що науковці досліджуючи аспекти витратної чи результатної оцінки трудового потенціалу регіону рідко визначають економічні збитки від його недовикористання. Здебільшого вартісна оцінка трудового потенціалу ототожнюється з величиною сукупних витрат, пов'язаних з його формуванням, підтриманням та розвитком (визначаються як «людський капітал»). Результатна оцінка проводиться за допомогою методу інтегрування індивідуальних потенціалів, диференційованих за видами здобутої освіти [1, с.8-9].

Ціллю даної статті є визначення: витрат на основні компоненти трудового потенціалу; втрат від його невикористання та їх економічної оцінки; вартісної оцінки максимально можливого та умовно реального трудового потенціалу регіону; величини втрачених економічних вигод від його невикористання; формування витрат на збереження трудового потенціалу регіону.

Випробування даної методики проводилось на прикладі Рівненської області.

у рамках методики оцінювання трудового потенціалу регіону [2, с.233-240] Розрахунок інтегрального трудового потенціалу Рівненської області представлений в таблиці 1.

3 результатів розрахунку, представлених у таблиці 1, видно, що трудовий потенціал щороку зменшується в середньому на 9 тис. осіб, це відбувається за рахунок зменшення коефіцієнту освіти та втрат робочого часу у зв'язку із тимчасовою непрацездатністю. Поряд із зменшенням чисельності наявного населення за досліджуваній період збільшується демографічний коефіцієнт за рахунок підвищення чисельності населення у працездатному віці. Не дивлячись на те, що з 2005 року знизилась чисельність безробітних та тимчасово непрацездатних осіб, величина умовно реального трудового потенціалу Рівненської області стрімко регресує.

Таблиця 1

**Зведений розрахунок умовного трудового потенціалу
Рівненської області за 2002 – 2007 роки**

Роки	Чис. насе- лення, тис. осіб. N_H	Показники трудового потенціалу						
		Коефіцієнти			Втрати робочого часу		Трудовий потенціал	
		Дем. I_{DM}	Освітн. K_{OC}^P	Здор. $K_{ПЗВ}$	У зв'язку із тимчасовою непрацездатністю, тис.осіб. $Ч_{ХВ}$	У зв'язку з безробіттям, тис.осіб $Б$	Умовно реальних, тис. осіб, $ТП$	Рівень трудов. потенц., %
2002	1172,2	0,58	0,75	0,93	54,31	62,6	365,84	31,20
2003	1168,3	0,58	0,72	0,92	56,96	60,7	347,61	29,75
2004	1164,2	0,59	0,70	0,92	55,71	62,7	332,09	28,52
2005	1160,7	0,59	0,69	0,92	59,4	49,5	342,19	29,48
2006	1156,5	0,60	0,68	0,93	58,79	48,0	340,02	29,40
2007	1154,4	0,60	0,64	0,93	54,66	46,7	322,68	27,95

Це найголовніші компоненти, тому заходи зі збереження трудового потенціалу можуть бути спрямовані на вирішення першочергових завдань у сфері підвищення рівня освіти, поліпшення охорони здоров'я та покращання демографічної ситуації в цілому. Рівень трудового потенціалу Рівненської області визначений як доля умовного трудового потенціалу в загальній чисельності населення. Рівень регіонального трудового потенціалу, а значить і його кількісно-якісні характеристики є низькими, що показує на реальні

можливості та здатності робочої сили до праці. Інтегральні показники відображають комплексну дію декількох факторів на трудовий потенціал, а тому їх можна використати для аналізу динаміки його збереження та подальшого розвитку. Отже, втратами можуть виступати наступні:

- від тимчасової непрацездатності (чисельність осіб, які умовно не працювали по хворобі цілий рік);
- від безробіття.

Економічні втрати від наведених статей можуть бути виражені через недоотримання ВРП (валового регіонального продукту) та відрахувань від заробітної плати на обов'язкові соціальні платежі.

Традиційно реалізація методики економічної оцінки відбувається у три етапи.

Таблиця 2

**Розрахунок витрат на збереження невикористаного
трудоного потенціалу Рівненської області
за 2003-2007 рр.**

Роки	Напрямки витрат						Загальна сума витрат, або «втрачений ефект» тис.грн. (гр.4+гр.7)
	Тимчасово не працездатні (не працювали умовно цілий рік), тис.осіб.	Видатки на охорону здоров'я у розрах. на 1 особу, грн.	Витрати на тимчасово не працездатних, тис.грн.	Без- робітні, тис.осіб	Видатки на допомогу по безробіттю, в сер.на 1 особу, грн.	Витрати на без- робітних, тис.грн.	
1	2	3	4	5	6	7	8
2003	56,96	101,60	5787,17	60,7	101	6130,7	11917,81
2004	55,71	138,12	7694,70	62,7	117	7335,9	15030,59
2005	59,4	182,30	10828,64	49,5	154	7623	18451,84
2006	58,79	231,56	13613,46	48,0	188	9024	22637,45
2007	54,66	280,66	15341,16	46,7	247	11535	26876,06

В залежності від досліджуваних показників змінюються статті витрат та збитків.

1 етап. Сформуємо склад витрат на основні напрямки збереження трудового потенціалу. Такими витратами є видатки з Рівненського обласного бюджету на:

- охорону здоров'я;
допомогу по безробіттю.

Видатки на такі статті визначені у розрахунку на 1 особу

постійного населення Рівненської області. Добуток цих витрат на чисельність відповідних категорій трудового потенціалу складає дійсне значення можливих витрат. В даному випадку вони визначені на невикористаний трудовий потенціал Рівненської області, які можна охарактеризувати як «втрачений ефект», так як видатки перевищують отримані вигоди від можливого використання трудового потенціалу.

Як видно з результатів таблиці 1 загальна сума витрат щороку збільшується. Це могло б означати покращання кількісно-якісних показників трудового потенціалу регіону проте, враховуючи результати кількісного аналізу трудового потенціалу цього не відбувається.

2 етап. Визначимо вартісну оцінку максимально можливого, умовно реального та невикористаного трудового потенціалу регіону. Так, на основі методики оцінювання трудового потенціалу Рівненської області спочатку визначимо максимально можливий трудовий потенціалу, який може бути представлений сумою умовно реального трудового потенціалу, чисельності безробітних та чисельності осіб, які умовно не працювали цілий рік. Невикористаний – як різниця між максимально можливим на умовно реальним трудовим потенціалом. Саме цей трудовий потенціал міг би додатково сприяти виробленню валового регіонального продукту. Розрахунки наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

**Розрахунок чисельності трудового потенціалу
Рівненської області за 2003-2007 рр.**

Роки	Максимально можливий трудоий потенціал, тис.осіб	Умовно реальний трудоий потенціал, тис.осіб	Невикористаний трудоий потенціал, тис.осіб (гр.2-гр.3)
1	2	3	4
2003	525,97	347,62	178,36
2004	513,20	332,09	181,11
2005	500,59	342,20	158,40
2006	494,81	340,02	154,79
2007	470,74	322,70	148,06

Кількісне зменшення трудового потенціалу відбувається внаслідок щорічної регресії загальної чисельності населення та погіршення його якісних характеристик.

Далі проведемо вартісну оцінку за пропонованими напрямками економічних втрат в табл.4.

Таблиця 4

Вартісна оцінка трудового потенціалу Рівненської області за 2003 -2007рр.

Показники		2003	2004	2005	2006	2007
Валовий регіональний продукт у фактичних цінах: у розрахунку на 1 особу, тис.грн.		3,46	4,81	6,25	7,72	8,12
Оцінка трудового потенціалу через ВРП, тис.грн.	Максимально можливого	1824693,36	2468146,18	3132447,97	3818182,11	3820928
	Умовно реального	1205936,99	1597131,84	2141270,92	2623762,78	2619158,94
	Невикористаного	618756,381	871014,34	991177,048	1194419,33	1201769,05
Середньорічна заробітна плата, грн.		390	506	685	888	1133
Розрахунок відрахувань від з/п, тис.грн.	Максимально можливого	41026,29	51936,00	68581,72	87879,11	106670,78
	Умовно реального	27114,21	33607,67	46880,92	60388,41	73120,39
	Невикористаного	13912,08	18328,33	21700,8	27490,70	33550,39
Загальна оцінка трудового потенціалу, тис.грн.	Максимально можливого	1865719,66	2520082,18	3201029,69	3906061,23	3927598,78
	Умовно реального	1233051,20	1630739,51	2188151,84	2684151,19	2692279,33
	Невикористаного	632668,46	889342,67	1012877,85	1221910,03	1235319,45

Як видно, величина загальної оцінки трудового потенціалу зростає відповідно до збільшення ВРП та середньорічної заробітної плати.

3 етап. На цьому етапі проводимо узагальнення витрат на збереження трудового потенціалу регіону та можливих втрат від його невикористання. Зведений розрахунок втрачених вигод представлений в табл.5.

Основними перевагами такої методики від відомих є наступне:

Таблиця 5

**Зведений розрахунок втрачених економічних вигод
від невикористаного трудового потенціалу Рівненської
області за 2003-2007рр.**

Роки	Загальна сума витрат, або «втрачений ефект, тис.грн.	Загальна оцінка втрат від невикористаного трудоного потенціалу, тис.грн.	Величина втрачених економічних вигод, тис.грн.
1	2	3	4
2003	11917,81	632668,4611	644586,3322
2004	15030,59	889342,668	904373,2665
2005	18451,84	1012877,848	1031329,693
2006	22637,45	1221910,038	1244547,494
2007	26876,06	1235319,454	1262195,518

1. Визначення вартісної оцінки максимально можливого, умовно реального та невикористаного трудового потенціалу регіону.

2. Визначення втрачених економічних вигод як суми витрат на збереження основних напрямків трудового потенціалу регіону (означені як «втрачений ефект») та втрат від його невикористання оціненого через ВРП і відрахувань від заробітної плати.

3. Дослідження відтворювального циклу трудового потенціалу на фазах його розвитку та збереження.

На рівні регіону така оцінка може використовуватись для: обґрунтування резервів трудового потенціалу регіону; розробки стратегічних програм соціально-економічного розвитку регіону; розробки заходів та напрямів розвитку та збереження трудового потенціалу регіону.

Бібліографія

1. **Джаїн І.О. Економічна оцінка трудового потенціалу.** Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.09.01. / НАН України; Сумський державний університет. – Суми, 2001.

2. **Засанська С.В. Обґрунтування методик оцінки трудового потенціалу регіону.** Вісник НУВГП, частина 4(36). - 2006.

Рецензент: д.е.н., професор Римар М.В.